

Verloop kennislab Bevorderen kansengelijkheid PO/VO/MBO

Afgelopen halfjaar hebben wij als kennislab vol enthousiasme gewerkt aan het thema kansengelijkheid. In de eerste bijeenkomsten hebben wij besproken wat onze visie is op kansengelijkheid, namelijk: *leerlingen met dezelfde capaciteiten verdienen dezelfde kansen, ongeacht omgevingsfactoren zoals met name SES*. In de tweede en derde bijeenkomst zijn wij het begrip gaan uitdiepen en hebben wij ons gericht op verschillende subthema's die horen bij kansengelijkheid. Met twaalf man zijn wij een groot kennislab en daarom hebben wij ervoor gekozen ons te verdelen over de gekozen thema's: hoge verwachtingen, differentiatie en rechtvaardig beoordelen en beslissen. De subgroepjes planden zelf overlegmomenten in, naast de bijeenkomsten van het kennislab waarin wij gezamenlijk samenkwamen.

Uiteindelijk hebben wij besloten dat wij gaan werken aan het creëren van een zogenoemde toolkit met daarin masterclasses. Deze toolkit werd in eerste instantie ontworpen voor leraren in opleiding aan de pabo, maar gaandeweg werden ook aanvullingen en aanpassingen gedaan waardoor de toolkit ook ingezet zou kunnen worden in tweedegraadslerarenopleidingen en bij studiedagen in PO- of VO-teams. Tevens hebben we besproken in hoeverre we de materialen ook bruikbaar wilden maken voor het MBO, maar omwille van de tijd hebben we daar van af moeten zien. De toolkit bestond in eerste instantie uit drie masterclasses. Uit discussies kwam naar voren dat een vierde masterclass nodig was om het begrip kansengelijkheid en sociale rechtvaardigheidsprincipes te bespreken met deelnemers van de masterclass. Deze basiskennis is noodzakelijk voordat verder wordt gesproken over de subthema's hoge verwachtingen, differentiëren en rechtvaardig beoordelen en beslissen.

In de vierde bijeenkomst hebben we ontwerpcriteria en randvoorwaarden geformuleerd waaraan elke masterclass moet voldoen om het gezamenlijk doel te bereiken. Het doel van de toolkit is dat leraren in opleiding (en zittende leraren) gaan (of willen gaan) acteren als 'change agents' voor gelijke kansen. We hanteren hierbij de model van Pantic (2017) die beschrijft dat een change agent voor gelijke kansen aan vier domeinen moet voldoen:

1. *Sense of purpose*: Het is de overtuiging van de leraar zelf dat bijdragen aan kansengelijkheid deel uitmaakt van zijn of haar professionele rol. Deze leraren zien de school als potentiële plek voor het bevorderen van sociale gelijkheid.
2. *Competentie*: De leraar realiseert (samen met anderen) een inclusieve pedagogische aanpak gericht op het verzachten van externe oorzaken van onderwijsongelijkheid zoals bijvoorbeeld verschil in ondersteuning thuis. De leraar gebruikt zijn kennis en kunde om gelijke kansen zoveel mogelijk waar te maken in de praktijk.
3. *Autonomie*: Dit betekent dat de leraar zelf in actie moet komen, invloed kan uitoefenen daar waar dat mogelijk is en samen kan werken met anderen om verandering teweeg te brengen om gelijke kansen te creëren.
4. *Reflexiviteit*: Een leraar die staat voor gelijke kansen kan reflecteren op het onderwijs (klas, school, bestuur, of overheidsbeleid), op de mate waarin leerlingen of groepen leerlingen

gelijke kansen hebben en kan voorstellen doen voor verbetering en samenwerken met andere om deze verbeteringen tot stand te brengen.

Uiteindelijk zijn hier gezamenlijk vier leerdoelen uit geformuleerd waaraan gewerkt wordt gedurende de masterclasses:

- *Commitment*: De student/leraar heeft de overtuiging dat het verbeteren van gelijke kansen een taak is van de professionele leraar
- *Competentie*: De student/leraar heeft kennis en vaardigheden ontwikkeld (of heeft handvatten) om een bijdrage te kunnen leveren aan het verbeteren van gelijke kansen (heeft inzicht in aspecten die een bijdrage kunnen leveren aan...)
- *Autonomie*: De student/leraar weet hoe zich in te zetten voor gelijke kansen binnen de eigen mogelijkheden en hoe zelf deel te nemen aan een verandering binnen school en/of gebruik te maken van ondersteuning van anderen.
- *Reflectie*: De student is in staat om kritisch te reflecteren op gelijke kansen binnen de eigen klas en op schoolniveau en hierover in gesprek te gaan met anderen.

Aan de hand van de leerdoelen en ontwerpcriteria zijn alle subgroepjes aan de slag gegaan met het concreet maken van een eigen masterclass. Tijdens de vijfde bijeenkomst hebben wij de materialen die tot dan toe ontworpen waren bekeken en feedback aan elkaar gegeven. Na bijeenkomst vijf hebben meerdere deelnemers van het kennislab ingepland de materialen daadwerkelijk uit te testen bij lerarenopleidingen, leerkrachten uit het PO en leerkrachten uit het VO. Tijdens de zesde bijeenkomst hebben we met elkaar gesproken over de ervaringen rondom het uittesten van de materialen. Daaruit kwam nogmaals naar voren hoe belangrijk het is om een gezamenlijke definitie aan te houden rondom het begrip kansengelijkheid. Tevens werd ervaren dat het onderwerp ook gevoelig kan liggen. Studenten of leerkrachten kunnen het gevoel krijgen dat ze 'het niet goed doen'. Tijdens het geven van de masterclasses moet hier bewust mee worden omgegaan. Maar vooral is gebleken dat de beoogde eindgebruikers (de onderdelen van) de masterclasses als waardevol hebben ervaren, zij zijn tot nieuwe inzichten gekomen en in enkele gevallen heeft het ook tot vervolgacties geleid om werk te maken van meer gelijke kansen.

Op maandag 21 februari zijn wij samen gekomen voor de zevende bijeenkomst, een bijzondere want deze vond plaats op het Valuascollege in Venlo. Na de bijeenkomst hebben we samen mogen genieten van een maaltijd bereid door de leerlingen van deze school.

Tijdens deze bijeenkomst hebben we de tijd gehad om ervaringen met het uittesten van de materialen te bespreken. Daarna hebben we tweetallen gevormd met de subgroepen en zijn we apart gaan zitten om elkaars werk nogmaals kritisch te bekijken en te voorzien van feedback. De materialen die ontwikkeld zijn worden zo steeds scherper. Ook hebben we afspraken gemaakt rondom de workshop waarin wij de producten en opgedane inzichten van het kennislab gaan presenteren tijdens het kennisfestival op 25 maart. Het belooft een inspirerende workshop te worden.

Tijdens het diner hebben we mogen nadenken over een eventueel vervolg van het kennislab kansengelijkheid in het PO/VO/MBO. Veel deelnemers hebben na dit kennislab de behoefte om verder te gaan op dit onderwerp. Voor nu kijken we uit naar het kennisfestival waarbij wij onze materialen met een breed publiek mogen gaan delen.